ދިވެހިން ދިވެހީންގެ ގޮތުގައި - މިނިވަންކަމުގެ އަހަރު

ރިޕޯޓް ނަންބަރު: SPE-2015-21(D)

24 މެއި 2015

މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޝިޕިންގ ލިމިޓެޑް އުވާލުމަށްޓަކައި ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާ ވިއްކައި ދަރަނި ޚަލާސްކުރުމުގައި އަމަލުކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ ހާއްސަ އޮޑިޓް ރިޕޯޓް

އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ފޯން: 3323939 ފެކްސް: 3316430

info@audit.gov.mv www.audit.gov.mv

ފިހުރިސްތު

ސަފުހާ

ހ. ތަޢާރަފު 1

ށ. މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޝިޕިންގ ލިމިޓެޑްގެ ތަޢާރަފު 1

ނ. އޮޑިޓްގެ ސްކޯޕް 2

ރ. އޮޑިޓް ކުރުމުގައި ގެންގުޅުނު ހަމަތަކާއި އޮޑިޓް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ގޮތް 2

ބ. އޮޑިޓުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކުގެ ތަފްޞީލު 2

1. އެމް. އެން. އެސް. އެލް ގެ އޮޑިޓަރު އާއި ފައިނޭންސް އަށް އައިސްފައިވާ ބަދަލުތައް 2

2. 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު ކުންފުނީގެ ހާލަތު 4

3. އެމް. އެން. އެސް. އެލް ގެ ދަރަނިތައް އަދާކުރުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ދައްކާފައިވާ ފައިސާ 4

4. މުވައްޒަފުންގެ ޕްރޮވިޑެންޓް ފަންޑު 6

5. އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން ދައްކަން ހުރި ދަރަނިތައް 6

6. ކުންފުނީގެ ހިންގާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތާ ޚިލާފަށް އެމް.އެން.އެސް.އެލް އޮފީސްގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުން 7

7. އެމް.އެން.އެސް.އެލް އޮފީސްތަކުގެ ބޭނުމަށް ޚަރަދުތައް ކުރެވިފައިވާ ގޮތް 8

8. އެމް. އެން. އެސް. އެލް އޮފީސްތަކުގެ ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާ ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ 9

އެނެކްސް 1: ކުންފުނީގެ ބޯޑަށް ހުށަހެޅުމަށް ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ތަފްޞީލު 11

بسم الله الرحمن الرحيم

އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޝިޕިންގ ލިމިޓެޑް އޮޕަރޭޝަންތަކާއި ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާ ވިއްކައި ދަރަނި ހަވާލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ ޚާއްޞަ އޮޑިޓް ރިޕޯޓް

ހ. ތަޢާރަފު

މި ރިޕޯޓުގެ ބޭނުމަކީ، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޝިޕިންގ ލިމިޓެޑް (އެމް.އެން.އެސް.އެލް)ގެ ވިޔަފާރި 2011 ވަނަ އަހަރު ހުއްޓާލައި ކުންފުނި އުވާލުމުގެ ގޮތުން ހިންގާފައިވާ މުޢާމަލާތްތައް ބަލައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާއި، ކުންފުނި އުވާލަން ނިންމުމުގައި ކުންފުނީގެ މާލީ ހާލަތަށް ބަލައި އޮޑިޓަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާއި، އެ ކަންތައްތަކާމެދު އަޅަން އިސްލާހީ ފިޔަވަޅުތައް އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ބޯޑަށާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއަށާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުމެވެ.

މި ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތައް އެމް.އެން.އެސް.އެލް ގެ އިސްވެރިންނާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހަށް ހިއްސާ ކުރުމަށްފަހު ފާހަގަކުރެވުނު، މި އޮޑިޓުގައި އެކުލެވިގެންވާ އެ އޮފީސްތަކުގެ އިންސާފުގައި ބަދަލުގެނެސްފައި ސާބިތުކުރެވިފައިވެއެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ގާނޫނުއަސާސީގެ 213 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މި ރިޕޯޓް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން މި ރިޕޯޓް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާއި މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޝިޕިންގ ލިމިޓެޑާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޕަބްލިކް އެކައުންޓްސް ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅައި، މި އޮފީހުގެ ވެބްސައިޓް www.audit.gov.mv ގައި ޝާއިޢުކުރެވިފައިވެއެވެ.

ށ. މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޝިޕިންގ ލިމިޓެޑްގެ ތަޢާރަފު

މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޝިޕިންގ ލިމިޓެޑަކީ 1 ޖޫން 1999 ވަނަ އަހަރު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ފަރުމާނު (ނަންބަރު 127/1999) އިން އުފެދި ހިނގަމުން ދިޔަ މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޝިޕް މެނޭޖްމަންޓް ލިމިޓެޑް އުވާލައި، އެ ކުންފުނީގެ ބަދަލުގައި ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ސަތޭކަ އިންސައްތަ ހިއްސާ އޮތް ކުންފުންޏެއްގެ ގޮތުގައި އުފައްދާފައިވާ ކުންފުންޏެކެވެ. ކުންފުނީގެ މައިގަނޑު މަސައްކަތަކީ އާންމު ފްރައިޓް ދުއްވުމުގެ ވިޔަފާރި ކުރުމެވެ. 2006 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ވިޔަފާރިން

ގެއްލުން ލިބުނު ސަބަބުން ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރި ހުއްޓުމަކަށް އައުމުން ކުންފުނީގައިވާ މައިގަނޑު ހަރުމުދާތައް ވިކި ވިއްކާލާފައެވެ.

ށ. އޮޑިޓުގެ ސްކޯޕު

މި އޮޑިޓުގައި ބަލާފައިވަނީ ޑޮލްފިން ޝިޕްޔާޑް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އުފެއްދުމަށްފަހު ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރި ހިންގުމަކަށް ގެނެސް ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާތައް ވިއްކައި ދަރަނި ހަލާސްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދެވުނުގޮތެވެ، ކުންފުނި އުފެއްދުމުގައި އަމަލުކުރަމުން ކުންފުނީގެ އަސާސީ ގަވާއިދާއި ހިންގާ ގަވާއިދުން ލާޒިމުކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރެވިފައިވޭތޯއާއި ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާތައް ވިއްކުމުގައި އަމަލުކުރެވިފައިވަނީ ކުންފުނީގެ ބޯޑުން ދައުލަތުގެ މަސްލަހަތަށް ޓަކައިތޯ ބަލާފައެވެ. މީގެ އިތުރުން ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުން ކުންފުނިތަކަށް ކުރާ ޚަރަދުތަކުގެ ތަފްސީލުން ބަލާފައިވާނެއެވެ. މި އޮޑިޓުގެ މި ދާއިރާ މަތީ ސަރުކާރުން ރަސްމީކުރާ ގަވާއިދުތަކާއި ކުންފުނީގެ ޖެނެރަލް ބޯޑު ނަރުދަރުވިއްޔާތަކާއި، މި ދާއިރާގެ ކަންކަން ގުޅިގެން އެކަށައަޅާފައިވާ ޤަވާއިދުތަކާއި، ބޭނުން ފައިސާކުރުމާއި ދެލިބައިވެރިތަކާއި އެހެނިހެން ލިޔެކިޔުންތަކާއި ހިސާބުތަކަށް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކުރެވިފައިވާނެއެވެ. އަދި މީގެ އިތުރުން މިކަމާ ގުޅުން ހުންނަ ފަރާތްތަކާއި މުއާމަލާތްތަކުން ހިންގާފައިވާ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު މުދަލުގެ މުޙާސަބީ ކުރުމުގެ ސިސްޓަމްތަކާއި އަދި ކުންފުނީގައި ހުއްދަކުރެވިފައިވާ ނިޒާމުގެ ތެރެއިންވެސް ބެލުމަށް ފަސް ބަލިފައިވާނެއެވެ.

ނ. އޮޑިޓު ކުރުމުގައި ގެންގުޅުއްވާ ހަމަތަކާއި އޮޑިޓު ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ގޮތް

މި އޮޑިޓު ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިވަނީ މި އޮފީހުން ޤާނޫނާ އޮޑިޓުތައް ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑުތަކާއި، ހަމަތަކާއި އިންޓަރނޭޝަނަލް އޮޑިޓިންގ ސްޓޭންޑަރޑްސް އާއި ގުޅިގެންނެވެ. މި ގޮތުން މި އޮޑިޓު ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި އެމް.ޑީ.އެން.އެސް.އެލް އިން ލިބުނު ލިޔުންތަކާއި ހިސާބުތަކަށް ބަލައި ދިރާސާކޮށްފައިވާނެއެވެ. މީގެ އިތުރުން އޮޑިޓުގައި ބެލުމަށް ކަނޑައެޅުނު ކަންކަމާއި ގުޅުންހުރި މުވައްޒަފުންނާއި ސުވާލުކޮށް، މަޢުލޫމާތު އެއްކޮށް ވ މައުލޫމާތުތަކަށް ބަލައި ދިރާސާކޮށްފައިވާނެއެވެ. މި އޮޑިޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމާއި އަދި މި ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވާ އަދަދުތަކުގެ ސައްޙަކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، މި ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރުމުގެ ކުރިން އެމް.ޑީ.އެން.އެސް.އެލްގެ ބައެއް ހުށަހަޅައި ވ ފޮނުވާ ރިޕޯޓަށް ދިނުމަށް ވ ފޮނުވުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމާ ގުޅިގެން މި ރިޕޯޓަށް ގެނުވުނު އިސްލާހުތައް ގެނެވިފައި ވާނެއެވެ.

ރ. އޮޑިޓުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކުގެ ތަފްސީލު

1. އެމް. އެން. އެސް. އެލް ގެ އޮފީހަށް އާއި ފައިދާ އަށް އައިސްފައިވާ ބަދަލުތައް

- 2006 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2012 ވަނަ އަހަރާ ދެމެދު އެމް.ޑީ.އެން.އެސް.އެލް ގެ މާލީ ހާލަތަށް އައިސްފައިވާ ބަދަލުތަކަށް ބަލާލައިރު، ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރިން ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ވަމުން ގޮސްފައިވެއެވެ. ކުންފުންޏަށް ވަމުންދައި ގެއްލުން އިތުރުވެގެންދިޔަ މައިގަނޑު އެއް ސަބަބަކަށްވުމުގައި ބެލެވޭ ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރިގައި ބޭނުންކުރަމުން ދިޔަ އާލާތް ބޯޓު ފަހަރު މަރާމާތުކުރި ބޮޑު ފައިސާތަކުގެ ބަޔަކަށްތަކާއި ކުންފުނީގެ ބޮޑެތި ހިފެހެއްޓުމާ ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭ ހަރަދުތައް އިތުރުވެ ދިޔުން ދިޔަ ޒާތުގެ މަރުމާތުގެ ސަބަބުން ކުރުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

- މި ދަންނަވާ މުއްދަތުގެ ތެރެއިން، 2008 ވަނަ އަހަރު ކުންފުންޏަށް ސާފު ފައިދާގެ ގޮތުގައި 15.82 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ލިބިފައިވާ ކަމަށް ކުންފުނީގެ ހިސާބު ތަކުން ދައްކައެވެ. ނަމަވެސް ކުންފުންޏަށް މިވަރުގެ ފައިދާއެއްލިބުނީ ދައްކާފައިވާ ކުންފުނީގެ މައިގަނޑު ވިޔަފާރިގައި ނޫނެވެ، އެހެނިހެން އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ކުންފުނީގެ މާލީ ބަޔާންގައި އެ އަހަރު 23.81 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ހިމަނާފައި ވާތީއެވެ. މީގެ ތެރެއިން 21.32 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަކީ 2008 ވަނަ އަހަރު އެމް.އެން.އެސް.އެލް އާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އާ ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ކުންފުނީގެ ދަރަނީގެ ގޮތުގައި އޮތް 24.32 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގެ ލޯނު މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ދައްކާދޭގޮތަށް ނިންމުމާ ގުޅިގެން ކުންފުނީގެ އެހެނިހެން އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި މާލީ ބަޔާންގައި ހިމަނާފައިވާ އަދަދެކެވެ. ވުމާއެކު 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެހެނިހެން އާމްދަނީގެ ތެރޭގައި ހިމަނާފައިވާ 21.32 މިލިއަން ޑޮލަރު އުނިކުރުމުން ކުންފުނީގެ އާއްމު ވިޔަފާރިން 2008 ވަނައަހަރު ލިބިފައިވާ ގެއްލުން 5.5 މިލިއަން ޑޮލަރަށް އަރާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

- މީގެ އިތުރުންވެސް އެމް.އެން.އެސް.އެލް ގެ ބޯޑުމެމްބަރުން 2008 އަދި 2009 ގައި ކޮށްފައިވާ ދަތުރުތަކުގެ ތެރެއިން ގިނަ ދަތުރުތަކުން އެ ކުންފުންޏަށް ގެއްލުންވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އެ ގޮތުން މޯލްޑިވްސް ކުރިއަރ އިން 2008 އަދި 2009 ގައި ކޮށްފައިވާ ދަތުރުތަކުގެ ތެރެއިން އޮޑިޓަށް ލިބިފައިވާ 11 ދަތުރު އެކަށީގެންނުވުން ކުންފުންޏަށް ޖުމްލަ 1,862,627 (އެއްމިލިއަން އަށްސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ދެހާސް ހަސަތޭކަ ހަތާވީސް) ރުފިޔާ ޑޮލަރުގެ ގެއްލުންވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން މޯލްޑިވްސް ކުރިއަރ އިން 2009 ވަނަ އަހަރު ކޮށްފައިވާ ދަތުރުތަކުގެ ތެރެއިން އޮޑިޓަށް ލިބިފައިވާ 9 ދަތުރު އެކަށީގެންނުވުން އެ ކުންފުންޏަށް ޖުމްލަ 1,366,904 (އެއްމިލިއަން ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ހަހާސް ނުވަސަތޭކަ ހަތަރެއް) ރުފިޔާ ޑޮލަރުގެ ގެއްލުންވެފައިވެއެވެ. 2007 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ކުންފުނީގެ ބޯޑުތަކުގެ އަރިހަށް ފޮނުވުމަށް ހަމައަށް ކުންފުނީގެ ބޯޑުމެމްބަރުން ކޮށްފައިވާ ދަތުރުތަކުގެ ރިޕޯޓުތައް އޮޑިޓަށް ފޮނުވިނަމަވެސް އެއިން ފައިލު ނަމަވެސް މިއަދާ ހަމައަށް ރިޕޯޓުތައް ފިޔަވައި އެހެން ރިޕޯޓުތައް ލިބިފައެއް ނުވެއެވެ.

ތިރީގައިވާ ތާވަލުން ދައްކައިދެނީ 2006 ވަނަ އަހަރުން 2012 އަހަރަށް އެމް.އެން.އެސް.އެލް ގެ އާމްދަނީ އާއި ހިނގި ޚަރަދާއި ވިޔަފާރީގެ ފައިދާ އާއި އެހެނިހެން ގޮތުން ލިބިފައިވާ އާމްދަނީ އާއި ސާފު ފައިދާގެ މައުލޫމާތެވެ.

ތާވަލު 1: އެމް. އެން. އެސް. އެލް ގެ އާމްދަނީ އާއި ފައިދާ/ގެއްލުން (މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުން)

2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	ތަފްސީލު	#
-	0.58	2.85	12.64	26.27	25.09	19.41	އާމްދަނީ	ހ
0.76	3.29	8.53	19.65	34.26	29.04	19.20	ޚަރަދު	ށ
(0.76)	**(2.71)**	**(5.69)**	**(7.01)**	**(7.99)**	**(3.95)**	**0.20**	**ފައިދާ/ (ގެއްލުން)**	ނ
0.36	2.68	1.12	1.02	23.81	1.12	1.20	އެހެނިހެން އާމްދަނީ	ރ
(0.39)	**(0.03)**	**(4.56)**	**(5.99)**	**15.82**	**(2.83)**	**1.40**	**އެހެނިހެން އާމްދަނީއާ އެކު ސާފު ފައިދާ/(ގެއްލުން)**	ބ

2. 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު ކުންފުނީގެ ހާލަތު

2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު ކުންފުނި ވަނީ، ކުންފުނީގެ އޮޕަރޭޝަނުން ލިބޭ އާމްދަނީން ކުންފުނި އިތުރަށް ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭ މިންވަރަށް ލިބޭ އާމްދަނީ ދަށްވެފައެވެ. ފާއިތުވި ކުންފުނިވަނީ ދައުލަތުން ވަރަށްބޮޑު އަދަދެއްގެ އިންވެސްޓްމަންޓެއް އަޅުން ކޮންގެން މުޅި ކުރީގެ ހާލަތަށް ރުޖޫޢަ ނުކުރެވޭ މިންވަރަށް މާލީ ހާލަތު ދަށަށްގޮސްފައެވެ. ކުންފުނީގެ މާލީ ހާލަތު ދިރާސާކޮށް ބައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތުގެ ކޮމިޓީން 2011 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހު އެކުލަވާލި ރިޕޯޓްގައި، އެމް.އެން.އެސް.އެލް ޕްރައިވެޓައިޒް ކުރުމަށް ނުވަތަ އެ ކުންފުނި ގަންނާނެ ފަރާތެއް ނުލިބިއްޖެނަމަ، ކުންފުނި ލިކުއިޑޭޓްކޮށް ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރި ހުއްޓާލުމަށް ފެންނަ ކަމަށް ނިންމާފައިވެއެވެ. ކުންފުނީގެ ބެލެންސް ޝީޓަށް ބަލާއިރު ކުންފުނީގެ ޖުމްލަ ދަރަނި ވަނީ ކުންފުނީގެ މުދަލާއި ފައިސާއަށްވުރެ ދުރުނަށް އިތުރުވެފައެވެ. މިގޮތުން 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ކުންފުނީގެ ޖުމްލަ ހަރުމުދަލުގެ އަގު 4.3 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގައި ހުރިއިރު ކުންފުނީގެ ޖުމްލަ ދަރަނި ވަނީ 9.1 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަށް އަރާފައެވެ. އަދި ކުންފުނީގެ ޖުމްލަ ގެއްލުން 16.9 މިލިއަން ޑޮލަރަށްއަރާއިރު ކުންފުނީގެ ރައުސްމާލައި ރިޒާވްގެ ޖުމްލަ އަދި 7.7 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރެވެ. އެހެންކަމުން 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުނު އިރު ކުންފުނި އޮތީ ޕްރައިވެޓް އިންވެސްޓަރަކަށް ކުންފުނީގައި އިންވެސްޓް ކުރުމަށް ޝައުޤުވެރިވާފަދަ ހާލަތެއްގައި ނޫންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި އެވަނީ 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު ކުންފުނީގެ މާލީ ހާލަތު ދައްކާދޭ ތަފްސީލެވެ.

ތާވަލު 2: 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުނު އިރު ކުންފުނީގެ ބެލެންސް ޝީޓް

#	ތަފްސީލު	އެމެރިކާ ޑޮލަރު (މިލިއަނުން)	
		31.12.2011	**31.12.2012**
ހ	ޕްރޮޕަޓީ ޕްލާންޓް އެންޑް އިކުއިޕްމަންޓް	3.04	2.84
ށ	އެކި ފަރާތްތަކުން ލިބެންވާ ފައިސާ، ސްޓޮކް، އެހެނިހެން	2.17	0.91
ނ	ނަގުދު ފައިސާ	0.77	0.56
ރ	**ކުންފުނީގެ ހަރުމުދަލުގެ ޖުމްލަ އަގު**	**5.98**	**4.32**
ބ	އެކިފަރާތްތަކަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ	5.01	4.69
ޅ	ލޯން ދަރަންޏަށް ނަގާފައިވާ ތަކެތި	9.62	8.79
ކ	**ޖުމްލަ ދަރަނި**	**14.63**	**13.48**
އ	ހަރުމުދަލުގެ އަގަށްވުރެ ކުންފުނީގެ ދަރަނި އިތުރުވާ މިންވަރު	**(8.66)**	**(9.16)**
ވ	ރައުސްމާލު	5.02	5.02
މ	ރިޒާވްސް	2.89	2.78
ފ	އެއްކުރެވިފައިވާ ގެއްލުން	(16.57)	(16.96)
ދ	**ހިއްސާދާރުންގެ ދައުރާ ކުންފުނީގެ އަގު (ނެޓް ވޯތު)**	**(8.66)**	**(9.16)**

3. އެމް. އެން. އެސް. އެލް ގެ ދަރަނިތަކާއި އަދާކުރުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ދައްކާފައިވާ ފައިސާ

އެމް.އެން.އެސް.އެލް އަކީ ސަރުކާރުގެ ސަތޭކަ އިންސައްތަ ހިއްސާވާ ކުންފުންޏަކަށް ވުމާއެކު، ކުންފުނީގެ މާލީ ހާލަތު ދަށްވެ ކުންފުނިން ނަގާފައިވާ ލޯންތަކާއި އަދި ހާރުވެފައިވާ ޒިންމާތަކާއި ދަރަންތަކަށް ފައިސާ ދައްކުމުގެ މާލީ ޒިންމާތަކުން ކުންފުނިން

AUDITOR GENERAL'S OFFICE

ނުލިބިގެން ދިއުމާމެދުވެގެން، ކުންފުނީގެ ދަރަނިތަކެއް ހަވާލުކުރުމަށްޓަކައި 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އިން 35 މިލިއަން ޑޮލަރު ހަރަދުކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ދަރަނި ބޮޑުވެ މާލީ ގޮތުން ކުންފުނި ވަރަށް ބޮޑަށް އަސަރުކޮށްފައި، ކުންފުނި ހިންގުމަށް ބޮޑުއަރުވާ ދެވިގެން 30 ޖޫން 2008 ގައި އެމް.އެން.އެސް.އެލް އާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ލޯނުގެ ގޮތުގައި އޮތް 24·32 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގެ ދަރަނި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ދައްކައިދޭ ގޮތަށް ނިންމާފައިވެއެވެ.

- މި ލޯނުގެ ބަދަލުގައި އެ ކުންފުނީގެ މިލްކުވެރިކަމުގެ ދަށުގައި އޮތް މާލެ އާއި ސިންގަޕޫރުގައި ހުރި ބިންތަކާއި އިމާރާތްތައް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ މިލްކުވެރިކަމަށް ބަދަލު ކުރަން އެއްބަސްވެވުނެވެ. މި ބިންތަކާއި އިމާރާތްތަކުގެ ޖުމްލަ އަގު ކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ 3·32 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރެވެ. ނަމަވެސް އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ސިންގަޕޫރުގެ ކްރެޑިޓަރުންނަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދެއްކުމަށްޓަކައި، އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާ ހަވާލުކޮށްފައިވާ ސިންގަޕޫރުގެ ދެ ފްލެޓް އަނބުރާ އެމް.އެން.އެސް.އެލް އަށް ރަހުނުކޮށްދިނުމަށް އެދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގައި އެދުމުން، މި ފްލެޓްތަކާ ދެ އެޕާޓްމަންޓް ކުންފުންޏަކަށް އަނބުރާ ހަވާލު ކޮށްފައި ވެއެވެ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން މި ދެ އެޕާޓްމަންޓްގެ އަގު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ 1·756 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަށެވެ.
- މީގެ އިތުރުން ކުންފުނީގެ މާލީ ހާލަތު ދަށްވެ ސަޕްލަޔަރުންނާއި ކްރެޑިޓަރުންނަށް ދައްކާން ފައިސާ ނުލިބުމުގެ އިތުރުން ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ދަތިވުމުން، މި ދެންނެވި ހަރަދުތައް ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ ގްރާންޓް ބަޖެޓުން 2009 އަހަރާއި 2011 އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ޖުމްލަ 7·35 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ހަރަދު ކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި ފައިސާއަކީ އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއަށް އަނބުރާ ދައްކަންޖެހޭ ލޯނެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވީ ނަމަވެސް، މި ފައިސާ އަނބުރާ ދައްކަވަރުން ދެއްކުމުގެ މާލީ ޤާބިލުކަން ކުންފުނީގައި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
- އަދި ހަމަ މިއާއެކު 2005 ވަނަ އަހަރު އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ވިޔަފާރި ފުޅާކުރުމަށްޓަކައި އިތުރު ބޯޓެއް ގަތުމަށް ސަރުކާރުން ގެރެންޓީ ދީގެން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް އިން ނަގާފައިވާ 4·5 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގެ ލޯނުއިން ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރި ހުއްޓިފައިވުމުން، ނުދައްކާ ހުރި 1·64 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ދައްކައިދީފައިވަނީ ދިވެހި ސަރުކާރުން ދިން ގެރެންޓީގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީންނެވެ. މި ފައިސާ ދެއްކުމަށް ހަމަޖެއްސިފައިވަނީ ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް އިން ސަރުކާރަށް ދައްކަންޖެހޭ ޑިވިޑެންޑުން މި ކުންފުނީގެ ނުދައްކާހުރި ފައިސާ އުނިކުރުމަށްވުރެ ސަރުކާރަށް ޑިވިޑެންޑު ދައްކާ އުސޫލުން ކަމުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ރިޕޯޓުގައިވާ ތަފްޞީލުގައި އެ ވަނީ 2008 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އެކި އަހަރު ތަކުން އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން ނަގާފައިވާ ލޯނުތައް އަދާކުރުމަށާއި އަދި ސަޕްލަޔަރުންނަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދެއްކުމަށްޓަކައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއިން ހަރަދުކޮށްފައިވާ ހަރަދުތަކުގެ ތަފްޞީލެވެ.

އާޓި ބިލްޑިންގ (1 ވަނަ ފަންގިފިލާ)، އަމީރު އަޙްމަދުމަގު، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ. ފޯން: 3323939 ފެކްސް: 3316430 އީ-މެއިލް: info@audit·gov·mv

ޖަދުވަލު 3: އެމް. އެން. އެސް. އެލް ގެ ދަރަނިތައް އަދާކުރުމަށްޓަކައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުއިން ޚަރަދުކުރި ހަރަދުތަކުގެ ތަފްސީލު (މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުން)

ތަފްސީލު	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ޖުމްލަ
ލޯނުތައް (އައިޑީބީ، ކުވެތު ފަންޑު، މޯލްޑިވްސް އިންވެސްޓްމަންޓް އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ލޯން)	24.32	-	-	-	-	-	**24.32**
ދަރަނިތައް ދެއްކުމަށް	-	2.91	3.14	1.30		-	**7.35**
BML ގެ ލޯން ދެއްކުމަށް						1.64	**1.64**
ސިންގަޕޫރުގެ ފްރެންޗައިޒްތައް އެމް.އެން.އެސް.އެލް އަށް އަނބުރާ ދިނުން (ފްރެންޗައިޒްގެ އަގު)	-	-	-	-	1.76	-	**1.76**
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ހަރަދު ޚަރަދުކުރި ޖުމްލަ ފައިސާ	**24.32**	**2.91**	**3.14**	**1.30**	**1.76**	**1.64**	**35.07**

4. ޔުނިވަރސަލް ފަންޑުގެ ފްރެންޗައިޒް ފީ

އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ފަރާތުން ކޮންފަނީގެ ޔުނިވަރސަލް ފަންޑަށް ހުރިހާ ފްރެންޗައިޒް ފީއެއް އުފައްދާފައިވެއެވެ. މި ފީގެ ގޮތުގައިވާ ޖުމްލަ ކޮންފަނީގެ ޓާރނޯވަރާއި އޮޕަރޭޓިންގ މަސްރަފުތަކުގެ ދިމާއި ޔުނިވަރސަލް ފަންޑަށް މި ފީގެ ބައިވެރިންނެވެ. މި ފީގެ އިތުރުން ތަރައްޤީކޮށް ހިންގުމުން ހަރުދަނާ ކުރުމަށްޓަކައި 4 ނޮވެމްބަރު 2002 ގައި "އެމް.އެން.އެސް.އެލް ފްރެންޗައިޒް އެގްރިމެންޓް" ގެ ނަމުގައި އެއިރުގެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ކޮމިއުނިކޭޝަން، ސައިންސް އެންޑް ޓެކްނޮލޮޖީ ގައި ޖަލްސާއިއާއި ދެމެދުގައި ޓްރެޜަރީ ސޮއިކޮށްފައިވެއެވެ. ފްރެންޗައިޒް ފީގެ ގޮތުގައި ހުރި ޔުނިވަރސަލް ފަންޑަށް ދެއްކި ފައިސާ، ކޮންފަނިން އާމްދަނީގެ އިންސައްތަވަރަކުން ފައިސާ ހޯދުމަށް ހަމައަށް ފީގެ ހުރިހާ ބައިވެރިންނަށް ދީ ނިންމާފައިވާކަމުގައި ކޮންފަނިން މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. ޖަދުވަލު 4 ގައި އޮފީހުގެ 2008 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ފީގެ ގޮތުން ޔުނިވަރސަލް ފަންޑަށް ދެއްކި ފައިސާގެ ޖުމްލަ އަދަދެވެ.

ޖަދުވަލު 4: ފްރެންޗައިޒް ފީގެ ގޮތުން ޔުނިވަރސަލް ފަންޑަށް ދެއްކި ފައިސާގެ އަދަދު

އަހަރު	ދެއްކި ފައިސާގެ އަދަދު (އެމެރިކާ ޑޮލަރުން)	ދެއްކި ފައިސާގެ އަދަދު (ރުފިޔާ އިން)
2008	111,643.95	1,435,012.12
2009	134,499.40	1,728,759.79
2010	270,450.16	3,476,215.43
2011	52,843.09	814,223.12
2012	307,321.54	4,735,564.41
ޖުމްލަ	**876,758.14**	**12,189,774.87**

5. އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން ދައްކަން ހުރި ދަރަނިތައް

އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ބައެއް ދަރަނިތައް މިހާތަނަށް ދައްކާ ނިންމާފައިވީ ނަމަވެސް، ކޮންފަނީގެ ދަރަނީގެ ގޮތުގައި މިހާ އަދަދެއްގެ ފައިސާ ނުދައްކާ ހުރިކަމަށް ކޮންފަނީގެ މާލީ ހިސާބުތަކުން ދައްކައެވެ. އެ ގޮތުން 2014 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ ނިޔަލަށް ކޮންފަނިން ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ ދަރަނީގެ އަދަދު 11.2 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަށް އަރައެވެ. ނަމަވެސް މިގެ

ބެލެއިން 8.5 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަށް ވުރެ ކޮންޓްރެކްޓް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެވެ. އަދި ކޮންޓްރެކްޓް ހާރުފައިވާ ހިދުމަތްތަކަށް އެކިފަރާތްތަކަށް ދައްކަންޖެހިފައިވާ ފައިސާގެ އަދަދަކީ 1.98 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރެވެ.

އެމް. އެން. އެސް. އެލް އިން މައްސަލަތަށް ދިފާއުވާގޮތުގައި އެ ކޮންޓްރެކްޓްގެ ދަރަންޏެއްގެ ގޮތުގައި ހިމަނާފައިވާ ޕްރޮވިޜަންސް ފަންޑް ފައިސާ އަދި، ޕްރޮވިޜަންސް ފަންޑުގެ ގޮތައްދޫގެ ދަރަނި، ކޮންޓްރެކްޓްގެ ހިދުމަތްތަކުގައި 10 އަހަރު ފުރިހަމަކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ކޮންޓްރެކްޓް ދޫކޮށްލާ މުސާރައިގެ 10% މުވައްޒަފުން ވަޒީފާއަށް ވަނުމަ ދުވަހުން ފެށިގެން ދަރަނީގެ ގޮތުގައި ހިމަނާފައިވާއި ދަރަނީގެ ގޮތުގައި އެކުލަވާލާފައިވާ އަދަދެވެ. ނަމަވެސް މިގޮތަށް ކޮންޓްރެކްޓްގެ މަސައްކަތްތަކުގައި މި މުވައްޒަފުން ނުލިބޭ، ކޮންޓްރެކްޓްގައި 10 އަހަރު މަސައްކަތްކޮށް ނުވާ މުވައްޒަފުން ނުލިބޭނެ، މިއީ މުވައްޒަފުންނަށް ޙައްޤުވާ އަދި ކޮންޓްރެކްޓް ދޫކޮށްލާ ފައިސާއެއް ނޫނެވެ. އަދި އެމް. އެން. އެސް. އެލް އިން މައްސަލަތަށް ދިފާއުވާ ގޮތުގައި ޕްރޮވިޜަންސް ފަންޑުގެ ގޮތައްދޫގެ ދަރަނި ދޫކޮށްލާ ހުރިހާ ފައިސާއެއް ވަނީ އެ ފައިސާ ދޫކޮށްލާ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް ދެއްވާފައެވެ. ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި އެވަނީ އެމް.އެން.އެސް. އެލް އިން މިހާރަށް ނުދައްކާހުރިކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ދައްކާ ދަރަނިތަކުގެ ތަފްސީލެވެ.

ތާވަލު 5: ޑިސެމްބަރު 2014 ގެ ނިޔަލަށް އެމް. އެން. އެސް. އެލްގެ ދަރަނި

ދަރަނީގެ ތަފްސީލު	އަދަދު (އެމެރިކާ ޑޮލަރުން)
ކޮންޓްރެކްޓަރުން ހާރުފައިވާ ހިދުމަތްތަކާ ގުޅިގެން ދައްކަންޖެހޭ ބިލްތައް	1,975,708.8
ޕްރޮވިޜަންސް ފަންޑް (އެމް.އެން.އެސް.އެލް ގެ ގޮތުގައިވާ އަދަދު)*	686,365.35
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަށް ދައްކަންޖެހޭ ލޯން	8,532,929.1
ޖުމްލަ	**11,195,003.26**

އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ އާއި ފައިސާ ނުދައްކާތީވެ ސަބަބުން ޤާނޫނީގޮތުގެ ގޮތުގައި އެކި ފަރާތްތަކަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ ހިސާބު އޮޑިޓަރުން ތަސްދީގުކުރަން މަސައްކަތް ކުރި ނަމަވެސް މި ހިސާބުތައް ތަސްދީގުކުރަން ބޭނުންވާ ލިޔެކިޔުންތައް މި އޮފީހަށް ފޯރުކޮށްދީފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންވުމުގެ ސަބަބުން އެ ކޮންޓްރެކްޓްގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ދައްކަންޖެހިފައި ހުރި ފައިސާއެއް ކަމާއި ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ މުއްދަތުގައި ފައިސާ ނުދެއްކުމުގެ ސަބަބުން ޤާނޫނީގޮތުގެ ގޮތުގައި އެކި ފަރާތްތަކަށް ދައްކާފައިވާ އަދި ދައްކަންޖެހިދާނެ ހުރި ފައިސާއެއްކަން ތަޙްޤީޤު ކުރެވިފައެއް ނުވެއެވެ.

6. ކޮންޓްރެކްޓްގެ ހިންގާ ގޮތުގައި ބައިންބައިކޮށްފައިވާ ގޮތް ހިލާފަށް އެމް.އެން.އެސް.އެލް އުވާލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުން

އެމް. އެން. އެސް. އެލްގެ ބައެއް ދަރަނިތައް ދެއްކުމަށް 2009 ވަނަ އަހަރާއި 2010 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ބޮޑެތި ޚަރަދުތަކެއް ކުރަމުންދާތީ އެކަން ދިރާސާކުރުމަށްފަހު، އެ ކޮންޓްރެކްޓާ މެދު ޙަމަލުކުރާނެ ގޮތެއް ނިންމުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތުގެ ކޮމިޓީން 2011 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހު އެކުލަވާލި ރިޕޯޓުގައި، އެމް.އެން.އެސް.އެލް ޕްރައިވެޓައިޒް ކުރުމަށް ނުވަތަ އެ ކޮންޓްރެކްޓް ގަންނާނެ ފަރާތެއް ނުލިބުނަމަ، ކޮންޓްރެކްޓް ލިކުއިޑޭޝަނަށް ކޮންޓްރެކްޓްގެ ލިޔެކިޔުން ހުށަހަޅާފައެއް ފެންނަ ކަމަށް ނިންމާފައިވެއެވެ. މިއާދެމެދުން ކޮންޓްރެކްޓް އުވާލުމަށްޓަކައި ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުން ފާސްކޮށް ފާސްކޮށްފައިވާ ގޮތަށް

ކުންފުނީގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުގެ ސާލަރީއާއި ރެމިއުނަރޭޝަން (ނަންބަރު 17/2011) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. ނަމަވެސް، މި ރެމިއުނަރޭޝަންގެ އަސާސް އެޑްވައިޒަރުންނަށް ލިބިދޭކަށް ނުވެއެވެ.

އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ހިންގާ ގަވާއިދުގައި ކުންފުނި އުވާލުމުގެ ގޮތް ބަޔާން ކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް، ކުންފުނި އުވާލުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ކުރުމުގައި އެ ގޮތަށް އަމަލުކޮށްފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ކުންފުނީގެ ހިންގާ ގަވާއިދުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުން "ކުންފުނި އުވާލުމުގައި ކުންފުނި އުވާލުމަށްޓަކައި ލިކުއިޑޭޓަރއެއް އައްޔަނު ކުރާނީ ފަރާތްތަކުން، އެ ފަރާތްތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ." އެހެން ނަމަވެސް، ކުންފުނި އުވާލުމަށްޓަކައި މިފަދަ ފަރާތެއް ލިކުއިޑޭޓަރއެއް މިހާތަނަށް އައްޔަނުކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ.

އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން މި އޮފީހަށް ފޮނުވި މަޢުލޫމާތުގައި ކުންފުނި އުވާލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރުމުގައި ނުވާނެކަމަށާއި ކުރުމުގައި ކުންފުނީގެ އޮޑިޓަރުންނަށް ފައިސާ އަދި ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަނީ ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ކުންފުނީގެ 2010، 2011 އަދި 2012 ވަނަ އަހަރުގެ މާލީ ބަޔާނާ ގުޅޭ އޮޑިޓް ރިޕޯޓްގައިވެސް ކުންފުނީގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުގެ ރިޕޯޓްގައި ކުންފުނި އުވާލުމުގެ ނިންމާފައިވާކަމުގެ ކުންފުނީގެ މާލީ ބަޔާންތައް ތައްޔާރުކޮށްފައިވަނީ ކުންފުނި ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ ބިނާކުރުމަށް ނޫންގޮތަކަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން ކުންފުނީގެ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ފަދަ ކަންތައް ކުރިޔަ ކުންފުނި އުވާލުމަށްޓަކައި ކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ނިންމާފައިވާކަމަށް މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދާނެ ކުންފުނީގެ ހިންގާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ލިކުއިޑޭޓަރއެއް އައްޔަނު ކުރުމަށް ފަރާތްތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

7. އެމް.އެން.އެސް.އެލް އުވާލުމަށްޓަކައި ލިކުއިޑޭޓަރއެއް އައްޔަނު ކޮށްފައި ނުވުން

އެމް. އެން. އެސް. އެލްގެ ހިންގާ ގަވާއިދުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގައި ވާގޮތަށް ކުންފުނި އުވާލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި ބޯޑުން ލިކުއިޑޭޓަރއެއް ފަރާތްތަކެއް މިހާތަނަށް އައްޔަނުކޮށްފައި ނުވެ ނަމަވެސް، ކުންފުނި އުވާލުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަން ފަށާފައިވެއެވެ. މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަން ފަށާފައިވާ ކުންފުނީގެ ބޯޑުން ފާހަގަކުރަމެވެ. ކުންފުނިތަކުގެ އުވާލުމުގައި އަމަލުކުރާ ޤާނޫނު އެސްޓޭޓް ޤާނޫނާއި ދިމާ ކުރަނީ ކުންފުނީގެ ބޯޑު ގާނޫނުގެ 86 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރާނެ، ކުންފުނި އުވާލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރުމަށްޓަކައި ލިކުއިޑޭޓަރ އައްޔަނުކުރަން އެ ބޯޑަށް އެ މަސައްކަތް ހަވާލުކުރަން ވާނެއެވެ. އަދި ކުންފުނީގެ މުވައްޒަފުން އެ ކުންފުނީގެ އުވާލުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ނިޔާއެވެ. ކުންފުނި އުވާލުމަށްޓަކައި ލިކުއިޑޭޓަރއެއް ގޮތުގައި އައްޔަނުކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޒިންމާތަކުގެ ތެރޭގައި އާމްދަނީގެ ހިސާބު، ކުންފުނީގެ ދަރަނީގެ ގޮތުގައި ހިސާބު އަދާކުރުމަށް ކުންފުނިން ހިންގާފައިވާ މާލީ މުއާމަލާތްތަކުގެ ސާފުކުރުން ކަނޑައަޅާކަން ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާތައް ވިއްކައި ކުންފުނީގެ ދަރަނި އަދާކުރުން ކުންފުނީގެ މާލީ އެކައުންޓަށް ކަނޑައެޅުމަށް ގެނައުމެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ހަރުމުދާތައް ވިއްކާ ދަރަނި އަދާ ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާތީ، ކުންފުނީގެ މާލީ ހިސާބުތަކުގެ ސާފުކުރަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ލިކުއިޑޭޓަރ އައްޔަނުކޮށްފައި ނުވާތީ ގޮތުގައި އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން މި އޮފީހަށް ދިން މަޢުލޫމާތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ކުންފުނި އުވާލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިޔަ ފެށުމަށްފަހު، ކުންފުނީގެ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ފަދަ ކަންތައް ކުރަމުންދާކަމެވެ. ނަމަވެސް ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާތައް ވިއްކާ ދަރަނި އަދާކުރުމުގެ ކުންފުނި އުވާލުމުގެ މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރާ އަދި މިކަމަށް ލިކުއިޑޭޓަރކަން އައްޔަނުކުރަން ޒިންމާގެ ބާރުގެ ދަށުން އެފަދަ ޒިންމާގެ ބައެއްގެ ގޮތުގައި އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ހިންގަމުންދާ ކުންފުނީގެ މިފަދަ މުއާމަލާތްތަކެއް ނިމުމަކަށް ގެނައުމުގައި

ޕްރޮޖެކްޓުގެ އަޅުއްވަން ބޭނުންވާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކަންފުޅި އުވާލުމުގެ މުޢާމަލާތްތަކުގެ ސަބަބަކަށް ކަނޑަވަރުކުރުމަށް މުހިންމު ކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

8. އެމް. އެން. އެސް. އެލް އުވާލުމަށްޓަކައި ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާ ވިއްކާފައިވާ ގޮތް

2007 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ކުންފުންޏަށް ދިމާވަމުންދިޔަ މާލީ މައްސަލަތައް ހައްލުކޮށް ވިޔަފާރި އަލުން ބަރުޖަހަން ކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ކުންފުނީގެ ހަރުމުދަލުގެ ގޮތުގައި ހުރި ބޯޓުފަހަރުތަކާއި އެހެނިހެން މުދާ ވިއްކައިގެން ކުންފުނީގެ ދަރަނިތައް ހަލާސް ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންގޮސްފައި ވެއެވެ. މި ގޮތުން ކުންފުނީގެ ހަރުމުދަލުގެ ގޮތުގައި ހުރި ބޯޓުފަހަރާއި އެއްގޮތުގައި ދެއްކާ ބައެއް ވިޔަފާރިތަކާއި އަދި އެގްރީމެންޓުތަކާއި ވިއްކައިގެން ޖުމްލަ 10.2 މިލިއަން ރުފިޔާ ލިބިފައިވެއެވެ. ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި އެވަނީ އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ބޯޓު ބައެއް ހަރުމުދާތަކާއި ވިއްކައިގެން ކުންފުންޏަށް ލިބުނު އާމްދަނީގެ ތަފްސީލެވެ.

ތާވަލު 6: އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ މައިގަނޑު ހަރުމުދާ ވިއްކައިގެން ލިބުނު އާމްދަނީ

	ހަރުމުދަލުގެ ނަން	ޑިޕޮޒިޓް	ބެލެންސް ޕޭ	ލިބުނު އަގު
1	އެމް.ވީ މޯލްޑިވް އިންޓަރޕްރައިސަސް	70,000	103,196	2,406,804
2	އެމް.ވީ މޯލްޑިވް ސްޓަރ		84,000	2,016,000
3	އެމް.ވީ އެއްމިދު		18,000	882,000
4	ހައިލޭންޑް ބިލްޑަރ			500,000
5	އެމް.ވީ މޯލްޑިވް ކުރިއަރ، ޓަގް ޝިޕް އަދި MNSL-7			1,860,000
6	ޓަގް ބޯޓް، MNSL ލޯޑަރ އަދި ފޯކްލިފް ޓްރަކް			
7	ސިންގަޕޫރ-އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕޯޓްސްގައިވާ އެޕާޓްމަންޓް			1,071,428
8	ސިންގަޕޫރ- ޖެރަގަން ބަސަން އެޕާޓްމަންޓް			1,518,740
	ޖުމްލަ			**10,266,259**

ކުންފުނީގެ ބޯޓް ހަރުމުދާތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެމް ބޯޓުފަހަރާއި އެހެނިހެން ކަންތައްތައް ދެއްކާ އުޅަނދުފަހަރު ބޭރުގެ މާކެޓުގައި ވިއްކާފައިވަނީ ދިވެހި މުޢާމަލާތްތަކަށް މަޝްވަރާކޮށް ބޮޑުކޮށް ދުރުވެރިކަމުގެން އެ ފަރާތްތަކަން ޕީ ދައްކައިގެންކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. އެހެން ނަމަވެސް ބޯޓްޓާ މާކެޓުގައި ކުންފުނީގެ ހަރުމުދާ ވިއްކުމުގައި ބޮލިކަރުގެ މުދުވިރީކަން އެފަރާތްތަކަށް ޕީ ދައްކައިގެން އެކަށީގެންވާ ކުންފުންޏަށް ވިއްކުމަށް ފައިދާ ހުރި ގޮތް ނުކުރެވުނުކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ. ސަބަބަކީ ޚާއްޞަކޮށް އިއުލާނުކޮށްގެން ހަރުމުދާތައް ވިއްކުމަށް އެގޮތަށް ހަރުމުދާ ގަންނަން ބަލައިލިކަމާ ފާހަގަކުރަމެވެ. ސިޔާސަތު ކުންފުނިން މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ މަގު ތަނަވަސްވެ، ބޮޑުކަރުން ދައްކަންޖެހޭ ޕީ ސަލާމަތްކުރެވޭނެކަމެވެ. ކުންފުނިން ވިއްކާފައިވާ ވަކިވަކި ހަރުމުދާތަކުގެ ތަފްސީލު އެނެކްސް 1 ގައި ވާނެއެވެ.

ށ. އިސްލާޙުކުރަން ލަފާދިން ގޮތް

(ހ) ކުންފުނީގެ ހިންގާ ޤަވާއިދުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުން ކުންފުނި އުވާލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަންޖެހޭނީ ރަޖިސްޓްރާރ އެކަށައަޅުއްވާ ފަރާތަކުގެ ދަށުންކަމަށްވާތީ، ކުންފުނި އުވާލުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ރަޖިސްޓްރާރ އެކަށައަޅުއްވާ ފަރާތާ އެއްގޮތަށް އެ ފަރާތަކުގައި ބަލަހައްޓާފައިވާ ގޮތަށް ފުރިހަމަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ދަންނަވަމެވެ.

(ށ) އެމް. އެން. އެލް އުވާލުމުގެ މަސައްކަތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާ އާއި 76 ވަނަ މާއްދާ އާއި 86 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި މިހާރު ލިކުއިޑޭޓަރެއް އައްޔަންކޮށް އެ ފަރާތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ކުންފުނީގެ ހަރުމުދަލާއި ވިއްކާލުމާއި ދަރަނި އަދާކުރުމާއި އަދި ކުންފުނީގެ އެހެނިހެން މާލީ މުއާމަލާތްތައް ނިމުމަކަށް ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ދަންނަވަމެވެ.

(ނ) ސަރުކާރުން ސަރުކާރު ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުގެ ދަރަނިތަކާއި ހަވާލުވުމަށް ސަރުކާރުން އުފުލަންޖެހުން މާލީ ބުރައަކަށްވާތީ، ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުގެ ހިންގުން މޮނިޓަރކޮށް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި ކުންފުނިތައް ހިންގުމަށް ހަމަތަކާއި ގޮތް ވިސްނަށް ބަލާ ޢިނާޔަތް ހަމަޖެހުމާއި ކުންފުނިތަކުގެ ސްޓްރެޓެޖިކް ޕްލޭނުގައި ކަނޑައަޅާ މަޤްސަދުތައް ޙާސިލުވާގޮތަށް ބަލައި ކުންފުނިތަކުގެ ޕޮޓްފޯލިއޯ ޒަމާންކުރުވުން ހަރުދަނާކުރުމަށް ދަންނަވަމެވެ.

(ރ) ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ މުހިއްމު ހިދުމަތްތައް ދެމުންގެންދާ ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތައް އިފްލާސްކުރަންޖެހުމަކީ، އެއީ ނުރައްކާ އަސަރު ކުރާ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ނުރައްކަލަކަށްވާތީ، އެފަދަ ހާލަތެއް ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކަށް ދިމާވުމާ ކުރިން އެފަދަ ކުންފުނިތައް ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި ސަރުކާރުގެ ދައުރު މިހާރަށްވުރެ އިތުރުކުރުމުން ގެންދިއުމަށް ދަންނަވަމެވެ.

26 މޭ 2015

ހަސަން ޒިޔާދު

އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް

އެނެކްސް 1: ކުންފުނީގެ ބޯޓުތަކާއި ހަރުދަނާކަމާއި ވިޔަފާރިއާބެހޭ ތަފްސީލު

އެމް.ވީ މޯލްޑިވް އެންޓަރޕްރައިޒް، އެމް.ވީ މޯލްޑިވް ސްޓާރ، އެމް.ވީ އުއްމީދު އަދި އައިލަންޑް ބިލްޑަރ ވިއްކާލުމާއި ބަލަހައްޓަމުންދިޔަ ގޮތް

1. އެމް.ވީ މޯލްޑިވް އެންޓަރޕްރައިޒް

އެމް. އެން. އެސް. އެލްގެ ވިޔަފާރި ހަރުދަނާ ކުރުމަށްޓަކައި 2005 ވަނަ އަހަރު އެމް.ވީ މޯލްޑިވް އެންޓަރޕްރައިޒް 5.48 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަށް ގަނެފައި ވެއެވެ. މި ބޯޓު ގަނެފައިވަނީ ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެރެންޓީއެއްގެ ދަށުން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްއިން ނަގާފައިވާ 4.5 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގެ ލޯނުގެ އިތުރުން ކުންފުނިން 0.98 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ހަރަދުކޮށްގެންނެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރިން ގެއްލުންވަމުން ދިޔުމާއެކު، 2008 ވަނަ އަހަރު އެމް.ވީ މޯލްޑިވް އެންޓަރޕްރައިޒް ވިއްކާލުމަށް ގަސްތުކުރުމާއެކު ހ. ކުންފުނިން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް އަށް ބޯޓު ވިއްކާ ސިޓީއެއްގައި ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ. އަދި މި ބޭންކުގެ އަނބުރާދައްކަންޖެހޭ މާލީ އަދަދު 7 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ކަމުގައި ވެސް މި ސިޓީގަ ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް 2011 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓު މަހު މި ބޯޓު ވިއްކާލެވިފައިވަނީ 2.58 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަށެވެ. ކުންފުނިން މައުލޫމާތުދީފައިވާ ގޮތުގައި މި ބޯޓުގެ އަގު މިހާ ދަށްވެފައިވަނީ ބޯޓުގެ އިންޖީނަށް ދިމާވި ސީރިއަސް މައްސަލައަކާހުރެ އޮގަސްޓުގެ ބަނދަރެއްގައި ޖެހި ދުވަސްވެފައިވާތީ ދަގަނޑުގެ ގޮތުގައި ބޯޓު ވިއްކާފައި ވާތީއެވެ. އަދި މީގެ އިތުރުން ބޯޓު ވިއްކާލުމަށް އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުން ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ބަނދަރަށް ބޯޓު ގެނައުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ 1 އޮގަސްޓު 2011 އިން 25 އޮގަސްޓު 2011 އާ ދެމެދު މި ބޯޓު ގެނައުމަށް ނުކުޅެދުމުގެ ސަބަބުން 70,000 (ހަތްދިހަ ހާސް) އެމެރިކާ ޑޮލަރު، ބޯޓު ގަތުމަށް ވިއްކަން އެއްބަސްވި އަގު ކަމުގައިވާ 2.65 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުން އުނިކޮށްފައިވެއެވެ. ކުންފުނިން މައުލޫމާތުދީފައިވާ ގޮތުގައި 70,000 އެމެރިކާ ޑޮލަރު އުނިކުރަންޖެހުނީ ބޯޓު ހަވާލުކުރަން ކަނޑައެޅި މުއްދަތުގައި ބޯޓު ނުގެނެވުމުން ބޯޓު ގަތް ފަރާތުން ސީދާ އެގްރީމަންޓް ބާތިލު ކުރާނެ ކަމުގެ އިންޒާރު ދިނުމުންނެވެ. ބޯޓު ވިއްކާލުމުގައި އިނވެސްޓްމަންޓްގެ ސަފުހާ ބޮކްސް ވެލިއު ދެމެދުގެ ކުންފުނިން ބަލާފައިވެއެވެ. މި ބޯޓު ވިއްކުމުގައި ދެމެދުވެރިއެއްގެ ގޮތުގައި ބްރޯކަރަކު ބޭނުންކޮށްގެން ބްރޯކަރަށް ދައްކާފައިވާ ބޯޓު ވިއްކި އަގުގެ 4% ކަމުގައިވާ 103,196 (އެއް ލައްކަ ތިން ހާސް އެއް ސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހައެއް) އެމެރިކާ ޑޮލަރު ދައްކާފައި ވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި ބޯޓު ވިއްކާލުމުން އޭގެ ކުންފުންޏަށް ލިބިފައިވަނީ 2.48 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރެވެ.

2. އެމް.ވީ މޯލްޑިވް ސްޓާރ

އެމް.ވީ މޯލްޑިވް ސްޓާރ އަކީ 1999 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ވިޔަފާރިގައި ބޭނުން ކުރަމުންދިޔަ ބޯޓެކެވެ. މި ބޯޓު ވިއްކާލާފައިވަނީ 2011 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިހާރުކޮށްގެން ހޯދުނު ބީލަމަކުން ބެލެވިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދެމެދުވެރިޔާ ކުރުމެއް ނުބެލޭ 2.10 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރަށެވެ. މި ބޯޓު ވިއްކުމުގެ ކުރިން ސާރވޭކޮށްފައިވާ ކުންފުންޏަކުން ބަލައިދީފައިވާ 2010 ގައި މި ބޯޓު އަގު ކުރި އިރު، ބޯޓުގެ އަގަކީ 1.6 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މި އުޞޫލުން ވިއްކާލުމަށް އެންމެ ރަނގަޅު ވިއްކާލެވިފައިވަނީ އަގަށް ފުރި ބޯޓު އަގަކަށެވެ. ބޯޓު ވިއްކުމުގެ މަސައްކަތުގައި ބްރޯކަރަކު ބޭނުން ކުރިގެ 4% ކޮމިޝަނެއް ދައްކަމުން އެމް.އެން. އެސް.އެލް އަށް މި ބޯޓު ވިއްކުމުން 2 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ލިބިފައި ވެއެވެ.

3. އެމް.ވީ އުއްމީދު

އެމް.ވީ އުއްމީދަކީ 1992 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރީގައި ބޭނުން ކުރަމުންދިޔަ ބޯޓެކެވެ. މި ބޯޓު 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓު މަހުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގެ ކުންފުންޏަކަށް 900,000 (ނުވަ ލައްކަ) ރުފިޔާއަށް ވިއްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ވިއްކުމުގައި ބްރޯކަރެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރި ކުންފުންޏަށް ބްރޯކަރޭޖް ކަމިޝަނުގެ ގޮތުގައި އެގޮތުން ވިއްކި އަގުގެ 2% ކަމުގައިވާ 18,000 (އަށާރަ ހާސް) ރުފިޔާ ޖުމްލަ ދައްކާފައި ވެއެވެ.

4. އައިލެންޑް ބްރީޒް

އައިލެންޑް ބްރީޒަކީ އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ވިޔަފާރީގެ ތެރޭގައި ބޭނުން ކުރަމުން ގެންދިޔަ ފަސިންޖަރު ކާގޯބޯޓެކެވެ. ޖޫން 2010 ގައި މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް ލިމިޓެޑާއި (އެމް.ޓީ.އެލް) އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ އިސްޓްރެޓީޖިކް ބައިވެރިޔާ ބައްދަލުވުމުގައި މި ވެންޗަރުގެ ކަރާރުގެ ޓްރާންސްޕޯޓް ލިމިޓެޑަށް ވިއްކުމަށް އެއްބަސްވެފައެވެ. އައިލެންޑް ބްރީޒް އެމް.ޓީ.އެލް އަށް ވިއްކާތީ، އެމް. އެން. އެސް. އެލް އިން އެމް.ޓީ.އެލް އަށް ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ އަދަދުގެ ދަރަނި ނުދެއްކި ޖިނިސްވަސްތުތަކާއި ފުރުގެ ސަބަބުން އަހަރުން ދިޔަ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުގެ ގޮތުން، އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން ދައްކަންޖެހޭ ދަރަނިބައި ކަނޑާލުމަށް އެމް.ޓީ.އެލް އާއި ބައްދަލުކުރުމުން އެއްބަސްވުން ހިސާބުތަކަށް އެއްބަސްވުން ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުން ފާސްކޮށް، އެމް.އެން.އެސް.އެލްގެ ޖެނެރަލް ބޯޑުން މި އެގޮތުން ވިއްކުމަށް ފާސްކޮށް، ޖޫން 2010 ގައި މި އެގޮތުން އެމް.ޓީ.އެލް އަށް 500,000 (ފަސް ލައްކަ) ރުފިޔާ ޖުމްލަކަށް ވިއްކާފައިވެއެވެ.

ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

- އެމް.ވީ މޯލްޑިވް އިންޓަރކޮންޓިނެންޓަލް، އެމް.ވީ އުއްމީދު އަދި އައިލެންޑް ބްރީޒް ވިއްކާލުމުގައި މި އުސޫލުތަކުގެ އަންދާޒާކުރެވޭ ބާޒާރު އަގަކީ ޕްރޮފެޝަނަލް ބަލާފައިނުވާތީގެ ސަބަބުން، އުސޫލަކަށް ޓެންޑަރު އެއްކޮށް ރަނގަޅު އަގު ލިބިފައިވާކަން ދޭހެން ކަށަވަރުވެފައިނުވެއެވެ.
- މޯލްޑިވް އިންޓަރކޮންޓިނެންޓަލް ބައެއް ދަރަނިތަކުގެ ގޮތުގައި ވިއްކާފައިވަނީ ކުންފުނީން އެ ބޯޓުގެ މެއިންޓެނަންސް ބަލަހައްޓާފައިނުވުމުންކަން.
- މޯލްޑިވް އިންޓަރކޮންޓިނެންޓަލް އޮކްޝަންކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޗާޖެއްގެ ތެރޭގައި ޖީއެސްޓީ ޓޮންނަގުމުގެ ސަބަބުން އެގޮތުން ވިއްކަން އެއްބަސްވި އަގުން 70,000 (ހަތްދިހަ ހާސް) ރުފިޔާ ޖުމްލަ އެޑްވާންސްގައި ފޮނުން ކުންފުންޏަށް އިތުރަށް ގެއްލުންވެފައިވެއެވެ.

5. އެމް.ވީ މޯލްޑިވް ކްރިއަރ، ބަޑު ލިޕް އަދި MNSL-7 ވިއްކުމުގައި އަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތް

ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރީގައި ބޭނުން ކުރަމުން ނުގެންދިޔަ ތިން އުޅަނދު ކަމުގައިވާ އެމްވީ މޯލްޑިވް ކްރިއަރ، ބަޑު ލިޕް އަދި MNSL-7 ވިއްކާލާފައިވަނީ މި އުޅަނދު ގަންނަން ޝައުޤުވެރިވާ ފަރާތްތައް ހޯދުމަށް ކުންފުނިން އާންމުކޮށް އިޢުލާންކޮށްގެންނެވެ. މިގޮތުން އުޅަނދުފަހަރު ވިއްކާލާފައިވަނީ އާންމު ކީލަމެއް ބާއްވައިގެން ބަލައިގަތް ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ބޮޑު އަގު ހުށަހެޅި ފަރާތްތަކަށެވެ. މިގޮތުން މި ތިން އުޅަނދު ވިއްކާފައިވަނީ ޖުމްލަ 1.86 މިލިއަން ރުފިޔާ

ޚަރަދު ލިބިފައިވެއެވެ. މި ލިޔުން އުޅަނދު ވިއްކުމަށް ޖެހުނު ބޮޑުކުރުމުގެ ބޭނުން ގަރާރު ފާސްކޮށްފައި ވެއެވެ. MNSL-7 ގެވުމަށް އެންމެ މަތިން އަގު ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ބިޑު އަށް ފަރާތުން އަސްބާބު ގެންދިޔުމުގެ ސަބަބުން މި ބޯޓު ވިއްކާލާފައިވަނީ ދެވަނައަށް އެންމެ ބޮޑު އަގު ހުށަހެޅިފަރާތަށް ކަމުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

6. ބޯޓު ޗާޓަރ، MNSL ލޯޑަރ އަދި ފްރެއިޓް ޑޫޓަރ ވިއްކުމުގައި ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް

ފެބްރުއަރީ 2010 ގެ ނިޔަލަށް އެމް.އެން.އެސް.އެލް އިން ޗާޓަރކޮށް ފްލީޓް ލިމިޓެޑަށް ދަރަނީގެ ގޮތުގައި 1.23 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ދައްކަން ޖެހުމުގެ ސަބަބުން މި ދަރަނިތައް އަދާކުރުމަށްޓަކައި އެކްސްޕޯޓުގެ އުޅަނދުފަހަރު ކަމުގައިވާ ބޯޓު ޗާޓަރ، އެމް. އެން. އެސް. އެލް ލޯޑަރ އަދި ފްރެއިޓް ޑޫޓަރ ޗާޓަރކޮށް ފްލީޓް ލިމިޓެޑަށް ދައްކަން ޖެހޭ ދަރަނީގެ ބަދަލުގައި ދިނުމަށް އެއްބަސް ވެވުނެވެ. މި އުޅަނދުތަކުގެ އަގު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އެމް. އެން. އެސް. އެލް އާއި ޗާޓަރކޮށް ފްލީޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު އެއްބަސް ވެވުނު އަގުތަކަކަށެވެ. މި އުޅަނދުތަކުގެ ވަގުތު މާރކެޓުގައި އޮތް އަގު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ނިމިގެން ދިޔަ ބޯޓު ވެލިއުއަރުންގެ ރިޕޯޓަކުން ނޫނެވެ. މި އުޅަނދުތަކުގެ ޗާޓަރކޮށް ބަދަލުކުރުމުގައި ކޮންޓްރެކްޓުގެ ބޭނުމަށް ވެލިއުއޭޝަން ރިޕޯޓެއް ހޯދާފައި ނުވެއެވެ.

7. ފޯކްލިފްޓް، ލޯރީ އަދި ބޯޓު ގުދަން ވިއްކާލުމުން ލިބިފައި ނުވުން

އެމް. އެން. އެސް. އެލްގެ ހައުސިންގ ޓީމުގައި ހިމެނޭ 500 ޓަނުގެ ބޯޓު، (100 ޓަނުގެ ކެޕޭސިޓީގެ) 4 ޓަނުގެ ލޯރީ، އަދި 3 ޓަނުގެ ފޯކްލިފްޓެއް ގެރެޖުން ޑެލިވަރ ބަންދަރާ ދެމެދުގައި ހިމެނޭ ފުރިހަމަ ވިއްކާލުމުން ލިބިފައި ނުވެއެވެ. ވަގުތު މި ވިޔަފާރިއަށް ވިއްކާލާފައިވާ އަދި ވިއްކައިގެން ލިބިފައިވާ ފައިސާއެއްކަން އެނގެން ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މި އުޅަނދުތައް ވިއްކުމަށް ބޭނުން ފާސްކޮށްފައިވާ ގަރާރުތައް ލިބިފައި ވެއެވެ.

8. ސިންގަޕޫރު ފްލޯޓިންގ ވިއްކުމުގައި ހަމަޖެހިފައިވާގޮތް

އިންޓަރނޭޝަނަލް ފްރެއިޓްގައިވާ އެގްރީމެންޓް (10 އޮކްޓޯބަރ ރޮޓ 02-44#)

ކޮންފިޑެންޝަލް މާލީ ގޮތުން މަސައްކަތަށް ދިމާވާ ކުރިމަގުނަހަރާން ދަތިކަން ފައިސާ ނެތުމުން، ކޮންފިޑެންގެ ދަރަނި އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް، 2011 ވަނަ އަހަރުގެ ޖެނުއަރީ މަހު އެގްރީމަންޓް ވަނީ ވިއްކާލާފައެވެ. އެގްރީމަންޓް ވިއްކާލުމުގެ ކުރިން އޮކްޓޯބަރު 2011 ގައި މި އެގްރީމަންޓް، ސިންގަޕޫރުގެ ސިޓީފްލެކްސް ފުލުއިޑް ސަރވިސަސް އެންޑް ފްރޯޒެންފަރީ ސާރވިސަސް އިން އަގު ކޮށްފައިވާ ލިމިޓެޑްގެ ކޮންޓްރެކްޓަށް ތަކެތިއެއް 1.48 މިލިއަން ސިންގަޕޫރު ޑޮލަރެވެ. އެގްރީމަންޓް ވިއްކާލައިފައިވާ އިރާދަތަކަށް އެގްރީމަންޓް ގެވުމަން ލިބޭ އަގުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ މަތީ އަގު ހުށަހަޅާ ފަރާތަން ވިއްކުމުގެ ބަދަލުގައި ސިންގަޕޫރުގެ ބްރޯކަރެއް ކަމުގައިވާ ކޭ.އެމް ފްރެންޗް ޝިޕިންގ ފްރެއިޓް ލިމިޓެޑް މެދުވެރިކޮށް ސިންގަޕޫރުގެ ދެ މީހަކަށެވެ. އޭޖެންސީ ފީގެ ގޮތުގައި އެފަރާތަށް 28,890 (އަށާވީސް ހާސް އަށްސަތޭކަ ނުވަދިހަ) ސިންގަޕޫރު ޑޮލަރު ދައްކާފައި ވެއެވެ. މި އެގްރީމަންޓް ވިއްކާފައިވަނީ 1.35 މިލިއަން ސިންގަޕޫރު ޑޮލަރަށެވެ. އެހެންކަމުން މި އެގްރީމަންޓް ވިއްކާފައިވަނީ ފުރުޞަތަށް އަގަށްވުރެ 130,000 (އެއް ލައްކަ ތިރީސް ހާސް) ސިންގަޕޫރު ޑޮލަރު ކުޑަ އަގެއްގައިކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ގެދޮރަށް ލޯންސަކަށް އެޑްވާންސްދެއްވުން (14 ސަރކިއުލަރ ނަމްބަރު 03-14#)

2008 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހު ސިންގަޕޫރުގެ ކޮންސަލްޓެންޓުން މި އެޑްވާންސްދީ އަދި ކޮންފެރެންސް 900,000 (ނުވަ ލައްކަ) ސިންގަޕޫރު ޑޮލަރު ދެވިފައި. އެހެން ނަމަވެސް، 2012 ވަނަ އަހަރު ޖޫން މަހު މި އެޑްވާންސް ވިޔަފާރިއެއްގެން އޮތް. އެން. އެސް. އެމް އަށް 1.898 މިލިއަން ސިންގަޕޫރު ޑޮލަރު ލިބިފައި ވެއެވެ. މި އެޑްވާންސަކީ ބޭނުމާ އަދި ލިބިފައިވާ ކޮމިޝަން ޝަރުތު އެގްރިމެންޓްއާގެ ދަށުން މުދަލު އިމާރާތް ވިޔަފާރިކުރުން މުދި އިމާރާތަށް ބޭނުމާ އަދި ލިބިފައިވާ އެވެ. މި އިމާރާތް ވިޔަފާރިއަށް ކޮމިޝަން ޝަރުތު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރުމުގެ އަދި. އެން. އެސް. އެމް އިން ބޭރުކުރެއްގެ އަދި ހުށަހަޅާ ނުވެއެވެ.